

Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás	
		Tárgy	9.439
Szerző:		1918/1958	
Cím:			
Forrás:			
HARCOSOK EMLÉKEZNEK		Személy	
		Helyszám	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)

Nagy idők tanúi, hősi harcok részvevői, veteránok és a kommunista mozgalom fiatalabb katonái szólnak meg az alábbiakban lapunk hasábjain. Emlékező szavaik meglevenítik előttünk 40 esztendő harcának egy-egy epizódját, dicsőséges csatáját.

Szaton Rezső: A történelmi pillanat*

Elérkezett a történelmi pillanat. Több előkészítő tanácskozás után 1918. november 20-án a Visegrádi utca 15. számú házban megalakítottuk a Kommunista Magyarországi Pártját. Az alakuló gyűlésen három központi bizottságot is választottunk, hogy biztosítsuk a párt töretlen munkáját akkor is, ha az első és a második központi bizottságot netán letartóztatnák. (Nem sokkal később bebizonyosodott, hogy előrelátásunk teljesen helyénvaló volt.) Én is tagja voltam az első központi bizottságnak.

Visegrádi utcai párhelyiségünket állandóan figyelte a rendőrség. De akkoriban már a rendőrségnél, a katonaságnál is voltak velünk rokonszenvezők, elvtársak, akik figyelmeztettek bennünket, ha készült valami ellenünk. Ez azonban a bonyolult helyzetben nem mindig sikerült nekik.

A központi bizottság éppen ülést tartott, amikor a 32. gyalogezred egy szakasz katonája körülvette a házat. Hirtelen felpattant az ajtó s a katonák már nyomultak is be a szobába. Átkutattak minden helyiséget, elkoboztak minden iratot és nyomtatványt. Parancsnokuk, egy magas, barna főhadnagy kiadta a parancsot: „Mindenkit, aki itt tartózkodik, azonnal letartóztatni!” Ekkor váratlan dolog történt. Senki sem mozdult, a katonák megtagadták a parancs végrehajtását. A katonák a házkutatás során nagy érdeklődéssel olvasták a talált röplapokat, felhívásokat, egymásnak mutogatták azokat, s látszott magatartásukon, hogy tartalmukkal szívből egyetértettek. Nem is tartóztattak le senkit. Miután visszatértek a laktanyába, a többieknek is elmondták, miket olvastak a KMP helyiségében és kézzel kézre jártak röpirataink és brosúráink. Nagy hatással volt mindez a katonákra. Még aznap este néhány katona és altiszt hozta a hírt: elhatározták, hogy egész század katona fogja védelmezni a párt helyiségeit mindenféle támadás ellen. Milyen nagy örömmel hallottuk ezt. S hamarosan ott volt a század a Visegrádi utcában. Másutt is egyre több munkás és katona állt mellénk.

Viharosan terjedtek fiatal kommunista pártunk eszméi.

* Részlet az 1957-ben elhunyt Sz. R. elvtárs visszaemlékezéseiből.

Lengyel József: Visegrádi utca 15.

A KMP központja, 1919 január. Akármilyen korán jöttünk, a folyosó és a nagy előszoba tele volt emberekkel. Sokan itt is aludtak. A padlón vagy a széken. Volt köztük, akinek mint örnek, állandóan a helyén kellett lenni, hogy legalább a belső szobákat „megóvják” az emberáradattól. Hajnalban érkeztek az újságok és röpiratok.

Még reggel volt, mikor sorra érkeztek az elvtársak, hogy beszámoljanak az elmúlt estéről. Mások tanácsot, útmutatást kértek vagy beszámoltak: Összeütközések, 10 halott, 20 halott... A parasztok felosztották a földet... Vértürdőt rendezett a „forradalmi kormány” egy különítménye... Salgótarjánban sztrájkoló bányászokra lőttek... Ugyanaz Tatabányán... Paraszt- és katonacsoporthoz elveszi a földbirtokos néhány ökrét. A falu örömmel üli. Szabadság! Béke! Ökröt sütnek nyáron. Ehez gyerekek, lerongyolódott katonák állnak a tűz körül, azt hiszik, hogy végre jóllakhatnak. De még nem. Közben egy különítmény bekeríti az ökrösítőket. Sortűz dörren... Székelyezredek alakulnak tisztivezetéssel... Sátorlajújhelyen a munkások megragadják a hatalmat... Az aszói repülőgépgyár egy munkása a parasztok közé megy és a parasztok elfoglalják egy báró földjét... Nagyváradi szónokot kér. Vántus menjen, őt ismeri ez a város... Csepeli municiógyár. Nehezen megy itt a munka! Még a szociáldemokratákkal tartanak. Oda Jancsik megy! A vasasok még a háború előtti időből ismerik. Most Szovjet-Oroszországról akarnak hallani... Munkanélküli mozgalom: Karikás csinálja majd... Matrózok: Cserny... Katonacsoporthoz. Gyári bizalmiak... A proletárforradalom elősze lobogtatja már a zászlókat...

pesti Nyomda — 4595

Szabó Sándor: Vörös Csepel

1919. március 17-én este 10 óra tájban ült össze a csepeli munkástanács a gyár központi irodaépületében, s hajnali 4-ig ülésezett egyfolytában. A 26 tagú tanácsnak, mint a hengerészek főbizalmija, én is tagja voltam. Ezen az éjszakán 42 000 vasmunkás képviselőben egyhangúlag kimondottuk, hogy nem azonosítjuk magunkat a koalíciós kormány kommunista- és munkásellenes politikájával és követeljük az ártatlanul bebörtönzött kommunista vezetők haladéktalan szabadonbocsátását. Negyven év távlatából is emlékszem még jóbarátom, Österreicher Sándor, az esztergályosok kommunista bizalmijának szavaira: Vegye tudomásul a kormány, ha szépszerével nem teljesíti követelésünket, a csepeli vörösgárda, mi csepeli munkások gépfegyverrel megyünk ellenük és kiszabadítjuk a KMP vezetőit.

A tanács tagjainak többsége — jómagam is — formailag akkor még szociáldemokrata volt, de szinte valamennyien már kommunistáknak éreztük magunkat és szavaink a vitában éppoly kemények voltak, mint Österreicheré. Akkor már megértettük, hogy az öszirózsás polgári forradalom — azonkívül, hogy elszakadtunk Ausztriától, véget vetettünk a vérontásnak — többet nem adhat. S mit mondott ebben a helyzetben a szociáldemokrata párt: „Legyünk türelemmel, függesztjük fel az osztályharcot.”

18-án pirkadatkor kivörösödött, álmos szemekkel jöttünk ki az ülésteremből. Azonnal küldöttséget menesztettünk a Lipták vasgyárba és a Fegyvergyárba. Csatlakozzanak ők is Csepelhez! Összehívtuk a bizalmi testületet — ebben az időben 330 bizalmiférfi volt az üzemben —, beszámoltunk előttük s ők szétvitték a hírt, beszéltek a munkásokkal és gyűlésre hívták valamennyit a gyár udvarára. A harcok hangulatú gyári gyűlést, amelyen teljes támogatásról biztosított bennünket a munkásság, követte a délutáni, a csepeli piactéren a Párizsi Kommun évfordulójának megünneplésére rendezett nagygyűlés. A több mint ötezer főnyi hallgatóság — mint a Vörös Újság 1919. március 20-i száma is megírta — határozatilag mondta ki a munkások forradalmi követeléseit. Az Internacionálét éneklő tömeg örömjongva éltette a proletárdiktatúrát és fegyvert követelt, hogy megdöntse a burzsoázia uralmát. S három nap múlva bekövetkezett a történelmi esemény: a munkásosztályé lett a hatalom.